

(א) ערלה פ"ג מ"א, (ב) ונשלה ב, א (פסחים כב: קדושין טו: ע"ש), (ד) ע"י רש"י ונחם כה. ד"ה כפורי וזב, (ה) זה מפירות הערוך, רש"י, (ו) כס"א: גגדים, (ז) ז"ל מתוך הרמב"ם, (ח) ז"ל ונשלה (גנייה), (ט) פי' מושג, (י) פי' בושר ותיס קטנים מושג רפואה, רש"י בשם רש"י,

תורה אור השלם

1. וְכִי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ וְנִשְׁעַתְּם כָּל עֵץ מֵאֲבֵל וְעֵרְלָתְכֶם עֵרְלָתוֹ אֵת פְּרִי שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לְכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָבֵל: ויקרא יט כג
2. וְלִבְהַמְתֵּךְ וְלַחֲזֶה אֲשֶׁר בְּאַרְצֵךְ תִּהְיֶה כָּל תְּבוֹאָתָהּ לְאָבֵל: ויקרא כה ז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה יש שנה וכו' קמחדי סמיניס דה"ה: (ב) ד"ה דול דול וכו' וכן מגיע השבחה:

גליון הש"ם

רש"י ד"ה דול דול וכו' אני הייתי סוכר סמיניס. לפי דול ציבעה היינו דלמא צבע החל אבל הגומא עמנו לא החל ותמוה לי למה ציפורת: זה ואלמא ל"א כפי שיתו אלו סמיניס ואל דגם אלו מוכן לא היה מוכן ביוקר מ"מ כיון דאין שנה סמיני' ולא מקרי השנה היו כנאצד הגולה ומשגל כשעת הגולה וי"ע ונאמת ק"ל גס על הגמרא דלמאי לריך לאוקמא דגול צבע וסמיניס דחד לוקי כדמשקרא דגול סמיניס שהי"ס וצבע צמר שלו והחל הכנה עד שהכנה עם הצבע שעליו אין עולים לרמי הצבע כשהיה בענין הגולה ואי י"ס סמיניס מהדר ליה סמיניס ואומר ה"י שכן לפיך ואי דנחאי שקליה יאמר בלחמ החוק לך גם צמתי ואי אין שנה סמיניס לא היו השנה על הסמיניס וירך לשם כדמשקרא ונע"ג: תוס' ד"ה או וכו' אלא נ"י בעלמא יורה. ע"י ש"ך פי' שלם סק"י:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

קא.

עין משפט
נר מצוה

פד א ב מ"י פ"י מהל' שכירות הלכה ד סמג ע"ש פ"ו טו"ש"ע ח"מ ס"י שו"ע ק"ג: פה ג ד מ"י פ"ג מהל' גולה ואכילה הלכה י טו"ש"ע ח"מ ס"י ש"ס סק"י י"א: פה ה ז מ"י פ"ו מהלכות מאלכות אסורות הלכה כ: פו ר מ"י ש"ס פ"י הלכה ט סמג לאוין קמ"ד טו"ש"ע י"ד ס"י ל"ד סק"י ח"א: פה ז מ"י פ"ו מהלכות שמיטין הלכה כ:

לעני רש"י

שו"ת [שבו"ק]. סב"ן.

מוסף רש"י

מנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע בו. שלא יהנה ממנו כגון שלא יצבע בו צפירי הראוי ליצבע בו, כגון קליפי אגוזין וזומר לפיכך אסור כפירי (קדושין נ: ובע"ז פסחים כב:). ולא ידליק בו את הגר. כגון בשמן של ערלה (שם וס"ט).

כפרא דודי. קינח זו את היורה כלומר ציירי צבע שנשמיירו ציורה צבעו. כופרלא לשון קינח (י' כמו צליתא דפרסא למכפריה דהכל שוחטין (חולין דף ט"ה): **נוסן** לו דמי עליו. דקינינהו צמינו. אבל נתן עלים כו' ללא שינה ולא קני ידו על המחמונה: יש שנה כו'.

הא מנחי קמך שקליניהו. ומ"מ אגרא צעי למיתב למישקל להו דכיון דאמי לידיה צעי למיעבד השצה כדאמר לעיל (דף ט"ה). גבי זרק מטבע לים: **דול ציבעא.** ומכל מקום איירי דגזול סממנים שרויין דאי דקינהו ושרנהו קננהו צמינו: **דצבע** בהו קופא. פירש בקונטרס שגזול קוף וסממנים שרויין וצבע את הקוף ותימה דלס כן אפסדיה זכדים וכה"ג היזק ניכר הוא ומחייב ונראה לפרש דצבע זהו קופא כלומר בגריעות וצביעות כעין קוף שהוא מכוער: **אין דלמא אין שבח של סממנין על גבי צמר.** תימה הרי נהנה שזמרו מעולה צמינים יותר ושלם מה שנהנה כמו אכלה (י' מצ"י רחצה דפ"ב (דף י"ט): (י' וירדה לגינה דהכוס (לעיל דף נ"ה): וצפרק אלו נערוות (כמוצות דף ל: וס) אמר תמצ לו חזירו משקין של אחרים צבית הצליעה דמשלם מה שנהנה ויש לחלק דהנאה דהכל אין צאה ע"י מעשיו ולא ע"י מעשה בהמתו וצמחצ לו חזירו אע"פ שאין זה ע"י מעשיו מכל מקום נהנה גופו אי נמי הנאה דהכל לא חשיבא הנאה שאין * אלא נ"י בעלמא יותר:

מנין שלא יהנה ממנו. צפרק כל שעה (פסחים דף כג: ושם ד"ה מנין) פריך אמאי לא נפקא לן איסור הנאה מלל יאכל: **ור"ל יצבע** בו וראי ידריך בו הנר. אע"ג דאסור שאר הנאות אצטריך לרצויי צביעה והדלקה צביעה משום דחומתא בעלמא הוא והדלקה משום שכלה האיסור צשעת הדלקה ואם תאמר והא צפרק כל שעה (שם דף ט"ה): שריין עלים להדלקה למאן דאמר אין שנה ע"י צפת ולא משכחי ע"י דאיסורא אלא כעין כסא ושכשיפא ויש לומר דשמן הוא צעין צשעה שהוא דולק אצל ע"י נעשים גחלת והשלהבת אין צאה אלא מן הגחלת ואם תאמר ומ"ש דהכל מלריכין קרא להדלקה וגבי תרומה טמאה מלריכין קרא להמיר כדדרשינן שלך תהא להסיקה תחת מצזינך וי"ל משום דס"ד דליף תרומה ממעשר הקל דאמרה תורה לא צערתי ממנו צממא כדאמר בצמה מדליקין (שם דף כה). ור"ת מפרש דאיצטריך קרא הכא לאסור צביעה והדלקה שלא כדרך הנאותו כגון צביעה דמאנים ורמונים ודברים דלאו אורחיהו והדלקה איצטריך

כפרא דודי: תנו רבנן הנותן עצים לחרש לעשות מהן כסא ועשה מהן ספסל ספסל ועשה מהן כסא ר' מאיר אומר נותן לו דמי עציו רבי יהודה אומר אם השבח יתר על היציאה נותן לו את השבח ומורה רבי מאיר ר' אם נתן עצים לחרש לעשות מהן כסא נאה ועשה מהן כסא כעור ספסל נאה ועשה ספסל כעור אם השבח יתר על היציאה נותן לו דמי היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו דמי השבח: **איבעיא להו** יש שבח סמנין על הצמר או אין שבח סמנין על הצמר היכי דמי אילימא דגזול סמנין ודקינהו ותרנהו וצבע בהן תיפוק ליה משום דקינהו בשינוי לא צריכא דגזול סמנין שרויין וצבע בהו מאי יש שבח סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דשקלתינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי הצמר דא"ל לית לך גבאי ולא מיד אמרי ואי אין שבח סמנין על גבי צמר מי מציי אמר ליה לית לך גבאי ולא מיד גימא ליה הב לי סמנאי דאפסדתינהו אלא להך גימא אין שבח סמנין על גבי הצמר ובעי שלומי ליה או דלמא יש שבח סמנין על גבי צמר וא"ל הא מנחי קמך שקליניהו שקליניהו במאי שקליה בצפון צפון עבורי מיעבר השבחה לא עביד יאלא הב"ע כגון דגזול צמר וסמנין דחד וצביעה לההוא צמר בהנך סמנין וקא מהדר ליה ניהליה לצמר יש שבח סמנין ע"ג הצמר וקא מהדר ליה סמנין וצמר או דלמא אין שבח סמנין ליה סמנין לא מהדר ליה אמרי תיפוק ליה דאייקר ליה ניהליה בדמי לא צריכא דול ציבעא ואיבעית אימא כגון שצבע בהו קופא רבינא אמר הכא במאי עסקינן כגון דצמר דחד וסמנין דחד וקאתי קוף וצביעה לההוא צמר בהנך סמנין יש שבח סמנין על גבי צמר דאמר ליה הב לי סמנאי דגבך נינהו או דלמא אין שבח סמנין על גבי צמר ואמר ליה לית לך גבאי כלום תא שמע (י' בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק אלמא חזותא מילתא היא אמר רבא * הנאה הנראה לעינים אסרה תורה דתניא יערלים לא יאכל * אין לי אלא איסור אכילה ומנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע [בן] ולא ידליק בו את הגר תלמוד לומר וערלתם ערלתו את פריו ערלים לא יאכל לרבות את כולם תא שמע יבגד שצבעו בקליפי שביעית ידלק שאני התם דאמר קרא תהיה בהויתוה תהא רבא

לשמן שאין עומד להדלקה כלל והוא דפרק כל שעה (פסחים דף ט"ה): דהוא (י' שייף לצרמיה * בגוהרקי דערלה וקאמר מידי דרך הנאה קעבידנא התם לא הוה דרך הנאה כלל וקסה לפי' דהא צעי למפסט מהכא דחומתא מילתא היא ודחי דשאי הכא דגלי קרא משמע דלא אתא קרא למיסר שלא כדרך הנאה אלא למיסר אע"ג דליכא אלא חומתא בעלמא וא"ת אם כן מיפשוט לאידך גיסא מדאיצטריך למיסר שמע מינה דחומתא לאו מילתא היא ויש לומר דאיכא למינף מהכא דחשיב כאילו הוא צעין ותימה לרבי יהושע דגמר דערלה פרי מפרי מצבורים צפרק העור והרוטב (חולין דף ק"ב: ושם) וסבר דאין סופגין את הארבעים על הערלה אלא על היוצא מן הויתים ומן הענבים אבל היוצא משאר פירות מותר היאך יאסר לצבוע צמשיקיהן מן החורה וכל שכן צמינים שנישורו צהם הקליפין ויש לומר דלא איצטריך קרא אלא שלא יצבע צימנים וענבים וציוצא מהם או צמממות של עפרורית הקליפין הנטחנין ומיהו לא יצבע דקמני צברייתא מיירי שפיר בכל עניני צביעה דערלה ומשקיהן בכל ענין ומדרבנן ומיהו קרא לא אתיא אלא כדפרישית אי נמי יש לומר דפרי דערלה דוקא גמר פרי מפרי דצבורים ולהכי אימעוט משקה דידהו אבל שומר לפרי דאיחרבו מאת פריו את הטפל לפריו לא אמעוט משקה דידהו וליכא למעוטי מפרי דצבורים דצבורים ליתנהו בשומר לפרי כלל ואע"ג דהוי השתא טפל חומר מן העיקר יש ליתן טעם שלא יקשה מזה על שמועתא דיש אחיזה מקומן (נחם דף מ"ח): אבל אין לומר דאף על גב דליכא מלקות ציוצא משאר פירות עשה דערלתם ערלתו איכא דהא אכל מאי דכתיב וערלתם קאי לא יאכל דכתיב צמר הכי ועוד אם היה צמשיק דשאר פירות דערלה איסור עשה אם כן מנא ליה שלא יצבע זו הא איצטריך לאסור המשקין צמשיה וצהנאה כשהן צעין ואין להקשות כיון דאיחרבי שומר לפרי דלא חזי לאכילה אם כן על כרחך מיתסרא ערלה צהנאה ולמאי איצטריך קרא שלא יהנה דהא איכא שומרין טובא דחזו לאכילה:

עין משפט

מנין שלא יהנה ממנו ולא יצבע בו. שלא יהנה ממנו כגון שלא יצבע בו צפירי הראוי ליצבע בו, כגון קליפי אגוזין וזומר לפיכך אסור כפירי (קדושין נ: ובע"ז פסחים כב:). ולא ידליק בו את הגר. כגון בשמן של ערלה (שם וס"ט).